

Statens pensjonsfond utland (SPU)

Historie

- 1969: Olje oppdaget i Nordsjøen (Ekofisk), utvinning startet i 1971.
- 1990: Stortinget vedtok Lov om Statens petroleumsfond.
- 1996: Første nettooverføring til fondet. Investert som Norges Banks valutareserver.
- 1998: Aksjeinvesteringer inkludert i referanseindeksen (40 pst andel).
- 2000: Fem framvoksende markeder inkludert i referanseindeksen for aksjer.
- 2002: Selskapsobligasjoner inkludert i referanseindeksen for obligasjoner.
- 2004: Nye etiske retningslinjer.
- 2006: Statens petroleumsfond skiftet navn til Statens pensjonsfond utland.
- 2007: Besluttet å øke aksjeandelen gradvis til 60 pst. Aksjer i små selskaper inkludert i referanseindeksen.
- 2008: Plan om å investere opp til 5 pst i fast eiendom (trekker på obligasjonsandelen) over tid. Alle framvoksende markeder, som definert av FTSE, inkludert i referanseindeksen for aksjer.
- 2010: Evaluering av aktiv forvaltning.

Fondets formål

Statens petroleumsfond ble etablert i 1990 som et finanspolitisk instrument for å underbygge langsiktige hensyn ved anvendelse av statens petroleumsinntekter. Navneskiftet i 2006 til Statens pensjonsfond utland var del av en bredere pensjonsreform, og framhevet fondets rolle for å understøtte statlig sparing for finansiering av den sterke veksten i folketrygdens pensjonsutgifter i årene som kommer. Fondet er ikke øremerket pensjoner eller andre formål.

Den norske fondsmodellen – særpreg og konstruksjon

- Fondet fungerer som et redskap for å styrke budsjettprosessen og bygger på eksisterende institusjoner
- Fondet er i sin helhet investert utenlands i aksjer, obligasjoner og etter hvert eiendom.. Dette sikrer risikospredning, god forventet avkastning. Videre bidrar det til å skjerme fastlandsøkonomien.
- Fondets inntekter er statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten, netto finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten, samt fondets avkastning.
- Fondets utgifter er en overføring til statsbudsjettet for å dekke det oljekorrigerede budsjettunderskuddet.
- Dette innebærer at fondet er fullt ut integrert i statsbudsjettet og at netto tilførsel til fondet tilsvarende det samlede budsjettoverskuddet (inkludert petroleumsinntekter).
- Finanspolitikken, som bestemmer utflyten fra fondet, er forankret i retningslinjen ("Handlingsregelen") om at det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet over tid skal svare til forventet realavkastning av fondet, anslått til 4 pst.
- Det er høy grad av åpenhet om fondets virksomhet.

Styringssystem

- Det er et klart skille mellom rollene til politiske myndigheter og den operative forvaltningen.
- Finansdepartementet fastsetter retningslinjer, herunder referanseindeks og risikorammer, og følger opp den operative forvaltningen.
- Den operative forvaltningen utføres av Norges Bank.
- Viktige endringer i investeringsstrategien blir forelagt Stortinget før de gjennomføres.
- Finansdepartementet mottar råd om investeringsstrategi fra Norges Bank og eksterne rådgivere.
- Finansdepartementet benytter eksterne konsulenter for uavhengig resultatmåling og sammenlikning av fondets resultater og kostnader med andre fond.

Retningslinjer for investeringene

- Fondet forvaltes med sikte på å oppnå høyest mulig avkastning innenfor moderat risiko.
- Fondet investeres utenlands. Fondet er en finansiell investor med en veldiversifisert portefølje av små eierandeler i en lang rekke noterte selskaper. Gjennomsnittlig eierandel i børsnoterte selskaper er om lag 1 pst, øvre grense er 10 pst.
- Fondets finansielle resultater måles primært i utenlandsk valuta, siden fokuset er utviklingen i fondets internasjonale innkjøpskraft.
- Aksjer utgjør 60 pst av den strategiske referanseindeksen for fondet.. Alle framvoksende markeder, som definert av indeksleverandøren FTSE, er inkludert.
- Obligasjoner utgjør nær 40 pst. av den strategiske referanseindeksen. Over tid vil denne andelen falle til 35 pst., mens eiendom over tid vil utgjøre 5 pst. Eiendomsporteføljen vil bygges opp over tid. Fondets første eiendomsinvestering ble gjennomført i første kvartal 2011.

Ansvarlig investeringspraksis

SPU har vært underlagt etiske retningslinjer siden 2004. Finansdepartementet gjennomførte en evaluering av de etiske retningslinjene for SPU i 2008. Som et resultat av evalueringsprosessen ble det 1. mars 2010 innført nye retningslinjer for ansvarlig investeringspraksis.

I arbeidet som ansvarlig investor skal vi sørge for god finansiell avkastning over tid og samtidig ivareta de etiske verdiene eierne av fondet, det norske folk, representerer. God finansiell avkastning over tid er ansett å være avhengig av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig forstand, samt velfungerende markeder.

Fondets rolle som ansvarlig investor kommer blant annet til uttrykk gjennom retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper som ikke tilfredsstillende en etisk minstandard. I tillegg benyttes eierskapsutøvelse og ulike former for samarbeid med andre aktører for å bidra til større interessesammenfall mellom SPU som en langsiktig investor og selskapene fondet investerer i.

Informasjon og åpenhet

Forvaltningen av petroleumsinntektene og fondet kjennetegnes av en høy grad av åpenhet og informasjon. Det bidrar til oppslutning om en fornuftig langsiktig forvaltning av petroleumsinntektene, og reduserer risikoen for dårlig forvaltning.

- Finansdepartementet rapporterer til Stortinget om alle viktige avgjørelser relatert til fondet, slik som størrelsen på petroleumsinntektene og fondet; utsiktene for statsfinansene; endringer i investeringsstrategi; fondets utvikling, risiko og kostnader.
- Departementet offentliggjør råd og rapporter mottatt fra Norges Bank og eksterne konsulenter.
- Norges Bank publiserer kvartalsvise rapporter om forvaltningen av fondet, samt en årsrapport, en årlig liste over alle investeringer, samt oversikt over utøvelsen av eierrettighetene (herunder stemmegivning på generalforsamlinger).

Ytterligere informasjon er tilgjengelig på internettssidene til Finansdepartementet

www.regjeringen.no/spf og Norges Bank www.nbim.no.

Nøkkeltall

	Siden 1.1.98	Siste 10 år	Siste 5 år	Siste 3 år	3.kv 2011
Størrelse i NOK mrd					3 055
Størrelse i USD mrd					523
Total avkastning i pst (i valuta)	4,23	4,20	1,18	4,86	-8,80
...herav forvalters meravkastning	0,28	0,24	-0,04	0,79	-0,33
Netto realavkastning i pst	2,19	1,99	-1,07	3,22	-